

*'Een goed ontwerp en een goede samenwerking
werken zelfs kostenverlagend, samen met
een goed bestek in de uitvoering'*

Tekst | Robert-Jan van den Berg en Geert-Jan Verkade Beeld | Building Changes / Shutterstock

Circulair? Duurzaam? Wat is dat?

Robert-Jan van den Berg

Zoals velen van u al dagelijks merken is het woord circulair blijkbaar een toverwoord aan het worden. Wat is circulair eigenlijk? Als wij op internet dit woord ingeven komt er een lading meningen uitrollen waarvan het nog maar de vraag is of het de juiste beschrijving is. Zo ook met duurzaamheid. Deze begrippen worden vaak door elkaar heen gebruikt wat op zich ook niet bijzonder is. Vraag maar eens aan een collega of kennis wat hij/zij daarvan denkt en je zult verrast worden door de verschillende antwoorden. Het wordt in dit artikel een uitdaging om de magische woorden een validatie mee te geven.

Als papier en praktijk elkaar ontmoeten zie je snel waar de verschillende belevingen ontstaan. Papier is de makkelijkste, daar helpen diverse richtlijnen van befaamde instituten zoals CROW maar ook kennis van universiteiten en hogescholen je goed op weg. Het krachtenveld ontstaat als de documenten de uitwerking in de praktijk, lees praktische toepassing, ondergaan. Politiek speelt hier ook een rol: denk aan boodschappen uit Den Haag in de vorm van bijvoorbeeld "van het gas af".

ER IS EEN VISIONAIRE BLIK NODIG

Als je dan afdalt naar de "werkvloer" zie je de echte complicatie. Bij veel gemeenten liggen al plannen die in een ver gevorderd stadium zijn en waar al een reeks aan besluiten aan vooraf is gegaan. Dat draai je niet zomaar om of terug. Het vraagt van ons dus een visionaire blik voor de komende jaren om adequate invulling te geven aan politieke "wensen" maar ook aan het Parijse akkoord. In Nederland hebben wij inmiddels vele Green Deals waarvan er ook een heel expliciet bedoeld is voor de GWW-sector. Deze Green Deal 2.0 DuurzaamGWW lijkt misschien vrijblijvend, maar is dat zeker niet. In 2021 moet de gehele gww-sector duurzaam zijn! Als je dan ziet dat de belangrijkste partijen zoals Rijkswaterstaat, maar ook alle provincies en brancheorganisaties hier een handtekening onder gezet hebben, dan dringt de tijd. Al die werken moeten ook in de markt worden gezet en dan ook nog circulair en duurzaam waar mogelijk. Op dit moment zie je dat velen hier nog mee worstelen.

Er is een enorme behoefte aan voorbeeldprojecten. Gelukkig zijn er al diverse projecten beschikbaar: Op de websites van duurzaamgww.nl maar ook op Buitenruimte.info kom je al een heel eind.

EEN HELDER PRAKTIJKVOORBEELD

Hoe ontstaat de circulaire en duurzame aanpak eigenlijk. Om dat zichtbaar te maken hebben we gekozen voor een gww project met een klimaatdoelstelling, in de gemeente Alkmaar. Na een eerste oefening aan het Frederik Hendrikplantsoen is vanaf het projectidee grotendeels de route gevolgd zoals de Aanpak DuurzaamGWW

deze aangeeft. Door deze aanpak te volgen ontstaat een natuurlijke omgeving waarbinnen de vele aspecten van een binnenstedelijk rioolovervangingsproject en open verhandingen alle ruimte krijgen. Het Emmakwartier is een woonwijk in het centrum van Alkmaar met grote en kleine woningen, bedrijfjes en scholen.

Het Emmakwartier kent veel auto- en fietsverkeer en een gemêleerde samenstelling van de inwoners. Dit vraagt van de opdrachtgever in de eerste stap veel organisatietalent. Stadswerk 072 heeft als ingenieursbureau in opdracht van de gemeente Alkmaar deze taak op zich genomen. Het is goed te weten dat inmiddels op de achtergrond er ook een convenant met de gemeente Alkmaar, MKB-Infra en een aantal gww aannemersbedrijven was ondertekend. Dit convenant maakt het onder andere makkelijk diverse mogelijkheden van marktconsultatie op verschillende tijdstipmomenten in te bouwen. Stadswerk 072 heeft hier als een van de betrokken partijen slim gebruik van gemaakt. Insteek van dit soort convenanten is ook kennis en opgedane ervaringen te delen en daarmee voor de toekomst projecten qua financiën maar ook circulariteit en duurzaamheid professioneler aan te pakken. Zo zijn wij het Emmakwartier ingedoken.

BETROKKENHEID CREËREN EN FACILITEREN

De aanpak volgend begon dit overleg met stakeholders en dat waren niet alleen de openbaarvervoerbedrijven. Je zou kunnen zeggen: letterlijk iedereen die op een of andere wijze een rol heeft in deze wijk. De inwoners stonden op nummer 1 en deze aanpak resulteerde in een solide wijkvertegenwoordiging met een bonte verzameling van kennis en kunde. Als voorbeeld noemen we hier een landschapsarchitecte. Zij woont en werkt in deze buurt en was in staat om onze "bouten en moeren" boodschappen goed naar haar achterban te vertalen. Dit bracht de partijen dichter bij elkaar en veel projectmiscommunicatie werd voorkomen.

Het is een fabeltje dat circulair en duurzaam werken kostenverhogend zou zijn en dat laat

Geert-Jan Verkade

zich dan ook zien in de praktijk. De Green Deal 2.0 DGWW kent transities zoals die "van kosten naar waarde". Waardeverhoging laat zich ook zien in een verbeterde woonomgeving waar inwoners gelukkiger zijn. Het raakt daarmee ook andere domeinen binnen een gemeente zoals het sociaal domein. De druk op dit domein kan afnemen bij een domeinoverschrijdende aanpak maar dat is voor veel organisaties nog erg lastig.

KOSTENVERLAGING DOOR GOED ONTWERPEN EN SAMENWERKEN

Een goed ontwerp en een goede samenwerking werken zelfs kostenverlagend, samen met een goed bestek in de uitvoering. Zo zie je ook dat veel gemeentes weer zelf bouwmaterialen opslaan en daarmee letterlijk hun steentje bijdragen aan de circulaire beweging. Natuurlijk brengt dat kosten met zich mee maar ook hier zien wij besparingen die op de lange termijn in winst worden omgezet.

De politiek is ook aan zet door zich bewuster te gaan bewegen in de materie die rondom de ambities aanwezig is. Voorbeelden hiervan zijn bijvoorbeeld dat een bestuurder/wethouder al in het voortraject van de ideefase meepraat met partijen met behulp van gereedschappen zoals de Omgevingswijzer en/of het Ambitieweb. Dit maakt dat er reële vragen ontstaan met daarbij beter passende financiële plaatjes. Zo komen wensen en realisatie beter tot hun recht en voelen inwoners zich serieus genomen. Conclusie is dat circulair en duurzaam werken gewoon een kwestie van doen is. ■